

К.мед.наук, доцент Соколовська І. А.

К.мед.наук, доцент Сушко Ю. Д.

К.мед.наук, доцент Торгун В. П.

Запорізький державний медичний університет

Кафедра загальної гігієни та екології

Екологічно небезпечні об'єкти Запорізького регіону в контексті реалізації та моніторингу регіональних програм

Запорізька область увійшла в число зон екологічного лиха. Найбільш забрудненими містами України є Донецьк, Дніпропетровськ, Маріуполь, Макіївка, Горлівка, Єнакієве, Запоріжжя, Одеса, Кривий Ріг, Дніпродзержинськ, Слов'янськ. Поряд з потужними підприємствами чорної металургії – ВАТ «Запоріжсталь», ВАТ «Дніпроспецсталь», у Запоріжжі розташовані найбільші підприємства кольорової металургії – Запорізький державний титано-магнієвий комбінат і ВАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», підприємства хімічної промисловості – заводи ВО «Кремнійполімер», підприємства машинобудівного комплексу: ВАТ «Мотор-Січ», ВАТ «Запоріжжкокс», ВАТ «Укрграфіт». У районі Запоріжжя на Дніпрі споруджена найбільша гідроелектростанція дніпровського каскаду – ДніпроГЕС. Запорізька область найбільш складна в техногенному відношенні. На її території розташовані: найбільша в Європі АЕС, 168 промислових підприємств чорної і кольорової металургії, з них – 21 підприємство металургійного комплексу, 61 завод машинобудівного комплексу.

В області 585 потенційно небезпечних об'єктів, 70 з них – хімічнонебезпечні, 41 – вибухонебезпечні, 21 – екологічнонебезпечні об'єкти. До них належать, наприклад, арковий міст через русло Старого Дніпра, ВО «Кремнійполімер», Запорізький державний титано-магнієвий комбінат, автомобільний шляхопровід ДніпроГЕСу. У Запоріжжі понад 600 промислових підприємств, 130 з яких перебувають під особливим контролем СЕС і обласного управління екології і природних ресурсів.

Джерела забруднення. В області налічується 391 потенційно небезпечне джерело забруднення, в тому числі:

- 11 металургійних комбінатів;
- 7 енергетичних комплексів;
- 81 агропромисловий комплекс;
- 35 підприємств транспортної галузі.

Найнебезпечнішими є ті, що використовують у технологічних процесах хімічні елементи (наприклад, хлор) – таких джерел налічується 70.

Що стосується екологічного статусу водних джерел, то найбільший вплив на них створюють аварійні ситуації у міських системах каналізації – які в більшості великих центрів перебувають у незадовільному технічному стані через свій вік, технологічну відсталість, навантаження внаслідок нового будівництва та відсутність коштів на ремонт. Часті прориви систем водопостачання призводять до підтоплення будинків, їхніх фундаментів та підвалів, що створює ризик для здоров'я населення.

У результаті загостреної екологічної обстановки в Запоріжжі сформувалися характерні захворювання населення. Зростання захворюваності відзначається з цілого ряду класів хвороб. У дорослих це інфекційні і паразитарні хвороби, захворювання крові і кровотворних органів, нервової системи й органів почуттів, системи кровообігу, органів травлення, кістково-м'язової системи і сполучної тканини, уроджені аномалії, травми й отруєння. У дорослого населення загальна захворюваність майже в 3,2 рази вища в екологічно несприятливих районах, захворювання органів дихання – у 3,7, новоутворення - у 4,8, злоякісні новоутворення – у 2,1, захворювання органів травлення – у 2,8 рази. У дітей рівень загальної захворюваності вище в 1,7 рази, хвороби органів дихання – у 1,3, системи кровообігу – у 7,9, органів травлення – у 5,1 рази. Регіональне політичне керівництво у сфері захисту довкілля та захисту ресурсів не повинно зосереджуватися лише на ліквідації впливів, а займатися усуненням основних чинників, які впливають на екологічну

стабільність, та забезпечувати раціональне використання регіональних ресурсів, не допускаючи забруднення територій проживання місцевого населення. За інформацією, отриманою від територіального Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Запорізькій області, у 2019 році цим органом здійснюється реалізація та моніторинг виконання 3-х регіональних екологічних програм: Обласна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, Програма поводження з токсичними відходами в Запорізькій області та Програма моніторингу довкілля Запорізької області. Також Запорізькою обласною радою в була розроблена програма "Запоріжжя – екологічно безпечний регіон", в якій представлено наступне бачення Запорізького краю як екологічно безпечного регіону: 1) Запорізька область – це регіон, який має високий рівень екологічної культури населення, що прагне до створення і підтримання безпечного навколишнього природного середовища; 2) Запорізька область – це регіон, в якому вживаються необхідні заходи для охорони, відтворення і покращення стану всіх видів природних ресурсів на основі інноваційного підходу; 3) Запорізька область – це регіон, де завдана екологічна шкода повністю компенсується адекватним відшкодуванням за рахунок винних у цьому осіб під постійним ефективним контролем з боку держави, органів місцевого самоврядування і громадськості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івченко Б.П., Мартищенко Л.А. Інформаційна екологія. - Ч.1. - Нормед-Видат;
2. Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища в Запорізькій обл. в 2019 році, Департамент екології та природних ресурсів;
3. Профіль міста Запоріжжя, Запорізька міська рада.